

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Valerii Andreae Desselii Erotemata Ivris Canonici

Andreas, Valerius

Francofurti & Lipsiae, 1720

XXII. De fide Instrumentorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63277)

De Testibus cogendis.

TIT. XXI.

1. *Possuntne cogi testes ad testimonium
cendum?*

OMnino, in causis utique civilibus, que tum ob publicam utilitatem, tum etiam, quia testimonium perhibere muneris publici, ad quod etiam invitus compellitur.

2. *An & in causis criminalibus?*

can. Ex delicto 11. Id quidem aliqui negant; ex clarando ejus delicta, ergo neque cogi: sed verius alii adfirmant, stificari in causa criminali non tam cui detrahere, quam veritatem atqui expedit Reip. ne crimina impunita.

De Fide Instrumentorum.

TIT. XXII.

Non solum testibus, sed & instrumentis quis judici fidem facere potest, tionemque suam probare: unde pretium est nosse, quæ instrumentis dem judici faciant, quæ non.

1. Quid est Instrumentum?

Instrumentum in generali sua acceptio- *l.2.D.b.t.*
 ne significat id omne, quod causam in- *§ c.4.sup.*
 struit, & quo fides fit iudici, atque ita *tit.prox.*
 & testes & testimonia Instrumenti nomi-
 ne veniunt. Specialiter vero & proprie
 accipitur pro qualibet scriptura, quæ fi-
 dem rei, quam continet, iudici facit, & caus-
 sam instruit.

2. Quotuplex est Instrumentum?

Duplex, aliud *Publicum*, quod a pu-
 blica persona, veluti a Tabellione vel
 Notario publico, solenni ac debita for- *c.2. § c.6.*
 ma est conscriptum, aut publico & au- *h.t.*
 thentico sigillo Principis, Episcopi vel
 capituli signatum, auctoritateve Magi-
 stratus interveniente publicatum. Aliud *c.9.h.t. §*
Privatum, ab homine privato, nulla *c.7.sup.*
 auctoritate publica confectum, ut chiro- *De probat.*
 graphum, apocha, antapocha, syngrapha,
 epistola.

3. Interestne quoad fidem faciendam inter
 hac duo genera?

Interest sane: quia instrumenta pu-
 blica de eo, quod instrumento contine-
 tur, plenam fidem faciunt, & non tan-
 tum ipsa authentica, ut vocant, sed au-
 thoritate iudicis confecta. Privata vero *c.ult.h.t.*
 instrumenta regulariter non faciunt fidem

l. Scripturas II. in fine cum pro scribente, nisi trium testium subscriptione fuerint munita; tum enim capiuntur quasi publice confecta.

Auth. seq.

C. Quipot. in pign. 4. Cur addis, non facere fidem pro scribente?

Quia contra scribentem dumtaxat causam expressam habeant, ex qua quid debitum sit, puta ex mutuo & c. *Si cautio 14. b. t.* plenam fidem faciunt, etiam nullo modo adscripto: secus, si causam expressam non habeant.

5. Suntne casus, quibus contingit, instrumenti publici, vel etiam privati, vari ac destrui?

Sunt utique; veluti I. per corruptos testes, qui deponant, rem non contigisse, ut Tabellio vel Notario confitetur, eosque ad minimum tres, si

e. 10. & 15. Gl. ac Dd. b. t. c. Imputari. 13. h. t. d. c. 13. & ibi Doct. c. 6. vers. instru. mentum. instrumento inscripti mortui sint: quibus vis communis receptum sit, duos fidei iudices. II. Si ab uno eodemque

aria instrumenta fuerint producta, ea producenti imputandum. Quod

diversis diversa producantur instrumenta, aestimabit iudex, cui standam

III. Si rasuram habeat instrumentum alicujus vocabuli, vel syllabæ, qua

mutet substantiam. Secus: si sensum in- *b. t. c. 3.*
strumenti rasura non mutet. IV. Si pro *eod. di-*
betur confectum ab alio Notario, quam *vers. in-*
qui instrumento subscripsit. *strum.*

De Præsumtionibus.

TIT. XXIII.

Continet & probationem aliquam indi-
cia & argumenta, fidemque faciunt
modo plenam, modo semiplenam, &
interdum alias præsumptiones adju-
vant.

1. Quid est Præsumptio?

Est conjectura probabilis, ex certo
aliquo signo proveniens, ad adstruen-
dam rei dubiæ fidem. Vel: Est anti- *Menoch.*
cipata de re dubia opinio, ex argumen- *de præf.*
tis, indiciis & conjecturis, per veras re- *lib. 1. q. 7.*
rum circumstantias plerumque evenienti- *n. 4.*
bus sumpta.

2. Quotuplex est?

I. Præsumptio alia est hominis, alia
legis. Præsumptio hominis est conjectu-
ra, quam facit homo, ex facti qualita-
tibus & circumstantiis aliquid conjicien-
do, & adsumendo pro vero, donec aliud
demonstretur ac doceatur. Præsumptio

K 4

legis.